

Nærings- og Handelsdepartementet
Postboks 8014 Dep.
0030 OSLO

(Referanse må oppgis)

Vår referanse: 2007-00003-4
Arkivkode:
Saksbehandler: Hanne Lyngstad Solberg
Deres referanse: 200604938-1
Dato: 22.2.2007

Høring – Tjenestedirektivet

Det vises til Nærings- og handelsdepartementets brev av 22.12.2006 der det bes om kommentarer til tjenestedirektivet samt innspill på hvilke lover og /eller forskrifter som det kan være nødvendig å endre som følge av direktivet.

Innledning

Tjenestedirektivet slår fast prinsippene om retten til å etablere seg som tjenesteyter og tilby tjenester på tvers av landegrenser. Disse prinsippene følger allerede av EU-traktatene og konkurranseregelverket for det indre markedet. Gjennom EØS-avtalen gjelder de samme prinsippene og regelverket også for Norge. I tjenestedirektivet fokuseres det mye på forenkling av administrative prosedyrer og samhandling mellom landene samt det å sikre brukere av tjenestene tilstrekkelig informasjon. Forenkling av de administrative prosedyrene krever en gjennomgang av de nasjonale reglene og prosedyrene. Det er viktig at Norge tidlig går i gang med denne prosessen slik at departementene kan ta relevante interesseorganisasjoner, herunder KS, med på råd slik at Norge får sikre, enkle og effektive rutiner.

Tjenestedirektivets formål

I tjenestedirektivets art. 1 nr. 3 sies det:

"Dette direktiv påvirker ikke medlemsstatenes frihet til å definere, i overensstemmelse med fellesskapsretten, hva de anser for å være tjenester av allmenn økonomisk interesse, hvordan disse tjenestene bør organiseres og finansieres, i overensstemmelse med reglene for statsstøtte, og hvilke særlige plikter disse skal være underlagt."

Dette kan gi inntrykk av at det kun er nasjonalstaten som skal definere om en tjeneste er av allmenn økonomisk interesse. KS er opptatt av at kommuner og fylkeskommuner også må kunne være med å avgjøre om en tjeneste er av allmenn økonomisk interesse eller ikke.

Tjenestedirektivet definerer og presiserer ikke hva som er en tjeneste av allmenn økonomisk interesse og hva som er en tjeneste av allmenn interesse. For KS er det ikke ønskelig at det utarbeides en klar grense mellom tjenester av økonomisk eller ikke-økonomisk interesse. KS mener det vil også være vanskelig og lite hensiktsmessig i det en tjeneste kan være organisert og finansiert på forskjellige måter i kommunene og fylkeskommunene.

Tjenester av allmenn interesse, som tilbys av kommunale eller regionale myndigheter, er de folkevalgtes ansvar med henhold til kvalitet, effektivitet og servicenivå. De folkevalgte står til ansvar overfor sine innbyggere (og brukere av tjenestene) gjennom lokalvalg. Hvordan slike tjenester skal tilrettelegges for innbyggerne, avgjøres av de lokale folkevalgte innenfor rammen av aktuelt regelverk. Dette gjelder blant annet om tjenesten skal konkurranseutsettes eller ikke. Det må være de lokale folkevalgtes ansvar å beslutte om en tjeneste skal produseres med egne ansatte eller om tjenesten skal utføres av andre.

KS mener at det ikke er ønskelig at stadig flere tjenester på generelt grunnlag blir definert som tjenester av allmenn økonomisk interesse. Det er viktig å ta vare på noen sentrale sosiale verdier når tjenester blir vurdert. En del tjenester skal nå ut til alle, uansett økonomi og bosted. Det kan derfor ikke legges ensidig vekt på de økonomiske aspektene når tjenester blir vurdert.

På denne bakgrunn ber KS departementet vurdere om det finnes tjenester som på nasjonalt nivå, og i kraft av sin karakter, bør defineres som "*tjenester av allmenn interesse*" og ikke som "*tjenester av allmenn økonomisk interesse*". Blant annet kan tjenester som krever samfunnskritisk infrastruktur, store offentlige investeringer, og som levers til selvkost, være aktuelle. Noen eksempler er vann-, avløps- og lovpålagte renovasjonstjenester.

Nasjonale kontaktpunkter og rett til informasjon

Etter art. 6 skal medlemslandene sikre at tjenesteytere gjennom nasjonale kontaktpunkter får gjennomført alle formaliteter som er nødvendig for å etablere seg som tjenesteyter eller tilby sine tjenester. KS støtter etableringen av slike kontaktpunkter, men understreker at disse kontorene også må gjelde for tjenesteleverandører fra Norge. Dersom dette ikke skjer, og kontaktpunktene bare etableres for tjenesteytere fra andre EØS-land, vil dette innebære en konkurransefordel for utenlandske tjenesteytere.

KS understreker at retten til informasjon etter tjenestedirektivet art. 7 må gjelde både for nasjonale tjenesteytere og tjenesteytere fra andre EØS-land.

Retten til å etablere seg

KS har i forbindelse med høringen vurdert om tjenestedirektivet vil virke inn på kommunens myndighet til å gi bevilling til skjenking av alkohol etter alkoholloven.

Spørsmålet er om en tjenesteyter fra et annet EØS-land som ønsker å etablere seg med et serveringssted i Norge for skjenking av alkohol vil være omfattet av tjensteddirektivets rett til å etablere seg. Vurderingen i denne sammenhengen er om bevillingen til å skjenke alkohol er en del av retten til å etablere seg, eller om søking av bevilling er en administrativ handling tjenesteyter gjør etter at vedkommende er etablert. Dersom det er det sistnevnte som er tilfellet vil tjensteddirektivet etter KS' mening ikke komme i konflikt med alkoholloven. Men dersom søking av bevilling er en del av etableringsprosessen må alkoholloven vurderes opp mot tjensteddirektivet. KS har ikke konkludert i forhold til problemstillingen, men ber departementet vurdere problemstillingen nærmere.

Fremgangsmåter ved godkjenning

Etter tjensteddirektivet art. 13 skal søkerne ha en garanti om at deres søknad skal bli behandlet så raskt som mulig og i alle tilfeller innen en rimelig periode som er fastsatt på forhånden. Dersom det ikke er gitt svar på søknaden innen den gitte perioden skal søknaden anses som innvilget.

KS ser at forvaltningslovens regler om klage og omgjøring vil være i konflikt med tjensteddirektivets art. 13. KS ber departementet vurdere dette nærmere. I tillegg bør departementet utdype hvilke konsekvenser fastsatt av saksbehandlingsfrister vil ha for norsk forvaltning, samt hvilke virkninger en automatisk rett til godkjenning vil få som følge av at gitte saksbehandlerfristen er overtrådt.

Vedrørende skole og barnehager

KS har også sett på tjensteddirektivet i forhold til etablering av skoler og barnehager. KS oppfatter det slik at grunnskolen er en tjeneste av allmenn interesse da grunnskolen er en lovpålagt og regulert offentlig oppgave, en universell rettighet og en tjeneste som er finansiert av det offentlige. For denne tjenesten gjelder ikke tjensteddirektivet. Men KS er usikker på hvordan tjensteddirektivet skal forstås i forhold til privatskoler. Vil privatskoler være en *"tjeneste av allmenn interesse"* eller en *"tjeneste av allmenn økonomisk interesse"*? Og videre: I hvilken grad er det mulig å si nei til etablering av privatskoler for eksempel i en kommune, så sant skolen oppfyller de kravene som følger av opplæringsloven, nåværende friskolelov eller den nye privatskoleloven? Dersom det ikke er mulig å nekte etablering som følge av nevnte lover, hva blir konsekvensene da – har skolene krav på offentlig støtte?

KS har tatt disse spørsmålene opp med Kunnskapsdepartementet uten å ha fått svar. I tillegg stilte KS departementet spørsmål om konsekvenser for barnehagene som følge av tjensteddirektivet. KS ber departementet vurdere disse forhold nærmere.

Sentralstyret i KS

Sentralstyret i KS behandlet tjensteddirektivet i sitt møte 14. februar 2007. Sentralstyret oppsummerte da sitt syn på tjensteddirektivet i punktene nedenfor. Sentralstyrets syn er i overensstemmelse med det syn KS' paraplyorganisasjon i Europa – Council of European Municipalities and Regions (CEMR).

Sentralstyret vedtok følgende:

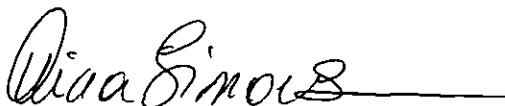
"KS skal i det videre arbeidet med EU/EØS-spørsmålet arbeide for at ikke nye områder som ligger innenfor den kommunale sjølråderetten blir innsnevret av EU/EØS-regelverk og legge til grunn følgende prinsipper for den videre utvikling:

- At det skal være opp til den lokale myndighet å velge organiseringen av regionale og kommunale tjenester.*
- At ulike initiativer fra Kommisjonen og domsavgjørelser, for eksempel i forhold til å legge restriksjoner på egenregileveranser og langvarige interkommunale samarbeidsløsninger, ikke griper inn i prinsippet om selvstyre og lokaldemokrati.*
- At EU bør konsentrere arbeidet om forhold som har stor betydning for det indre markedet (grenseoverskridende karakter), og ikke blande seg inn i forhold som har en lokal karakter.*
- At offentlige tjenester, som er noe annet enn en vanlig handelsvare (primarily of non-commercial character) og som har en samfunnsmessig funksjon, ikke må defineres som tjenester av økonomisk interesse – og derav også holdes utenfor Traktatens konkurranseregler.*
- At ren kompensasjon for levering av en offentlig tjeneste – ikke er å betrakte som offentlig støtte.*
- At interkommunale samarbeidsløsninger bør aksepteres som en legitim intern måte å levere tjenester på mellom kommuner uten krav om forutgående anbudsutlysning.*
- At lokale myndigheter må ha muligheter til å gi oppdrag til egne foretak (som de eier eller kontrollerer) uten forutgående anbudsutlysning – forutsatt at foretakene ikke konkurrerer på markedet.*
- At en beslutning om å implementere systemer for kontroll, benchmarking og kvalitetsmåling må være opp til nasjonale, lokale og regionale myndigheter*

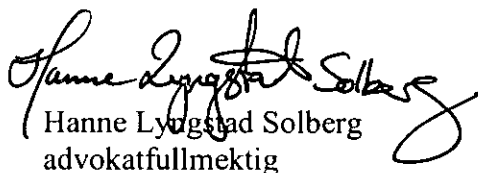
KS er usikker på hvorvidt tjenstedirektivet ivaretar disse hensyn og ber regjeringen utrede og avklare disse spørsmål før den tar endelig standpunkt til direktivet.

KS ber staten om å definere VA-tjenester samt lovpålagte renovasjonstjenester som "tjenester i allmenn interesse" i Norge, og ikke som økonomisk aktivitet."

Med vennlig hilsen



Aina Simonsen
direktør KS Europa



Hanne Lyngstad Solberg
advokatfullmektig